

PEDAGÓGIAI KUTATÁSMÓDSZERTAN

AVKF 2025 ©Deli Zsolt

Szakirodalom

Kötelező:

- Csíkos Csaba (2020): *A neveléstudomány kutatómódszertanának alapjai*, Eötvös Kiadó Budapest. ISBN 978-963-489-248-9
- Falus Iván szerk. (2000): *Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe*, Műszaki Kiadó, Budapest. ISBN: 9789631626643
- Szabolcs Éva (2001): *Kvalitatív kutatási metodológia a pedagógiában*, Műszaki Kiadó, Budapest. ISBN: 9631627837
- Sántha Kálmán (2009): *Bevezetés a kvalitatív pedagógiai kutatások módszertanába*, Eötvös

Kiadó Budapest. ISBN: 9789637338991

Ajánlott:

- Falus Iván – Ollé János (2000): *Statisztikai módszerek pedagógusok számára*, OKKER, Budapest. ISBN: 9639228168
- Gyurgyák János (2019): *A tudományos írás alapjai*, Osiris Kiadó, Budapest. ISBN: 9789632763491

Történelmi korszak	Fő képviselők	A tudományos megismerés felfogása	Módszertan	Jellemző művek
Ókor (Kr. e. 6. sz. – Kr. u. 5. sz.)	Platón, Arisztotelész	A tudás bizonyosságon alapul; Arisztotelész: szükségszerű okok megismerése (<i>epistēmē</i>).	Dedukció, logikai bizonyítás, okok feltárása.	Arisztotelész: <i>Analitika posteriora</i> , Platón: <i>Állam</i>
Középkor (5–15. sz.)	Aquinói Tamás, Albertus Magnus	A megismerés célja az isteni rend feltárása; a hit és az értelem összehangolása.	Skolasztikus módszer: deduktív érvelés, tekintélyelv, teológiai alapok.	Aquinói Tamás: <i>Summa Theologiae</i>
Reneszánsz és korai újkor (15–17. sz.)	Francis Bacon, Galileo Galilei, René Descartes	Az empirikus tapasztalat és az ésszerűség egyensúlya. Bacon: indukció, Galilei: kísérleti módszer, Descartes: szisztematikus kétely.	Empirikus megfigyelés, kísérletezés, matematikai modellezés, racionális analízis.	Bacon: <i>Novum Organum</i> , Descartes: <i>Értekezés a módszerről</i>
Felvilágosodás és klasszikus tudomány (17–18. sz.)	Isaac Newton, John Locke, David Hume	A megismerés célja az univerzális természeti törvények feltárása. Newton mechanikus világképe dominál.	Matematikai leírás, megfigyelés, induktív általánosítás.	Newton: <i>Principia Mathematica</i> , Locke: <i>Értekezés az emberi értelemről</i>
19. század	Auguste Comte, John Stuart Mill, Charles Darwin	Pozitivizmus: csak a megfigyelhető, tapasztalati tények számítanak tudományosnak. Darwin forradalmasítja a biológiát.	Indukció, empirikus vizsgálat, megfigyelés-alapú osztályozás.	Comte: <i>Cours de philosophie positive</i> , Darwin: <i>A fajok eredete</i>
20. század eleje	Karl Popper, Vienna Circle, Einstein	A megismerés nem igazolható véglegesen; Popper: falszifikáció . A logikai pozitivisták hangsúlyozzák a verifikációt, Einstein új világképet hoz.	Deduktív-hipotetikus módszer, elméletalkotás, kísérleti tesztelés.	Popper: <i>A tudományos kutatás logikája</i> , Einstein: <i>Relativitáselmélet</i>
20. század közepe	Thomas Kuhn, Paul Feyerabend, Imre Lakatos	Paradigmák és forradalmak (Kuhn): a tudományos megismerés történeti és közösségi jellegű. Feyerabend: „módszertani anarchizmus”. Lakatos: kutatási programok.	Tudománytörténeti elemzés, paradigma-váltások vizsgálata, pluralizmus.	Kuhn: <i>A tudományos forradalmak szerkezete</i> , Feyerabend: <i>Against Method</i>
Kortárs korszak (21. sz.)	Bruno Latour, Nancy Cartwright, kognitív tudomány képviselői	Tudományos megismerés mint társadalmi konstrukció és kognitív folyamat. Interdiszciplinaritás, mesterséges intelligencia és big data bevonása.	Modellalapú gondolkodás, hálózatelmélet, kísérleti kognitív tudomány.	Latour: <i>Science in Action</i> , Cartwright: <i>Nature's Capacities and Their Measurement</i>

Tudományágak

- természettudományok
- műszaktudományok
- orvostudományok
- agrártudományok
- társadalomtudományok
- bölcészettudomány
- művészetek
- hittudományok

Neveléstudomány

- Általános pedagógia; a ped. gondolkodás elméleti keretei
- Oktatásemélet/Didaktika; tanterv, tananyag...
- Nevelésemélet; személyiségfejlesztés, erkölcsi nevelés, érték közvetítés
- Szociálpedagógia; a nev./okt. társadalmi összefüggései
- Iskolapedagógia; szervezeti kultúra, ped.-szerep, közösségek dinamikája
- Tanulásemélet; a tanulás ped., pszichológiai alapjait vizsgálja
- Fejlődéslélektan, nevelépszichológia
- Felsőoktatás-pedagógia
- Andragógia
- Gyermek- és ifjúságpedagógia; oktatási és szociális sajátosságok vizsgálata
- Gyógypedagógia/ SNI pedagógia
- Pedagógiatörténet
- Összehasonlító pedagógia; különböző országok, kultúrák nevelési rendszereit
- Oktatáskutatás, mérés; a ped folyamatok hatékonyságát, eredményességét, értékelését méri.

Tudományos kutatás sajátosságai

A kutatás céljai:

1. jelenségek vizsgálata (feltárás)
2. összefüggések vizsgálata (magyarázat)
3. problémamegoldás és hatékonyságnövelés (a gyakorlat fejlesztése).

A kutatás komplex folyamata:

1. tudatos
2. tervezett
3. tudományos feltételek szerint szervezett

A tudományos kutatás kritériumai:

1. problémacentrikusság
2. eredménycentrikusság
3. a tudományos diskurzusba való illeszkedés
4. metodológiai szabályozottság
5. általános következtetések levonása
6. objektivitás.

A metodológia lényege:

olyan megbízható és érvényes eljárás (módszer) alkalmazása, amellyel a hipotézis(ek) igazolásához vagy elvetéséhez szükséges adatok feltárhatók és feldolgozhatók.

Megbízhatóság (reliabilitás): ugyanazt a jelenséget mérve ugyanazt az eredményt kapjuk.

Validitás (érvényesség): egy módszer mennyiben méri azt a jelenséget, amelyet mérni szándékozunk.

A módszerválasztásnak **témaadekvátnak** kell lennie.

Kutatói paradigmák összehasonlítása

Pozitívista, természettudományos, pszichometrikus, egzakt	Naturalista, etnografikus, interpretatív, szociálintropologikus
Természettudományos metodológia; mérések, számszerű adatok A valóság objektív → független változók alkotják A kutató képes távolságot tartani a tárgytól. Az általánosítás kontextustól független. Cél: az ok-okozat feltárása Értékmentes Mennyiségi módszerek preferenciája Előre megfogalmazott elmélet Objektivitás érdekében nem emberi eszközök használata Kidolgozott kutatási terv Laboratóriumi környezet Hipotézisek igazolása/cáfolata	Komplex ped. jelenségek nem mérhetőek, ami igen, az nem fontos A valóság az ember tudatában létezik. Folyamatos kölcsönhatás a kutató és tárgya között. Kontextusfüggetlen igazság nincs. Események, folyamatok értelmezése. Tényezők, folyamatok kölcsönhatásban formálják egymást. Az értékmentesség lehetetlen. Minőségi módszerek preferenciája Az elmélet a kutatásból jön Holisztikus megismerésre képes intuitív ember Sejtésekre alapozott, hipotézismentes. A következő lépést az előző határozza meg. Természetes környezet Felfedezések, feltételezések megfogalmazása

Kutatás fajtái

- **Alapkutatás:** nem cél az eredmények gyakorlati alkalmazása aktuális problémákra
- **Alkalmazott kutatás:** elméleti tételek, fogalmak gyakorlati helyzetben való vizsgálata, általánosítható alkalmazások kidolgozása érdekében, oktatási/nevelési módszerek kidolgozása
- **Akciókutatás:** egy speciális konkrét probléma kidolgozása az adott közegben; elmélet fejlesztés, vagy általánosítható megoldás kidolgozása nem cél.
- **Tantervi/program értékelés:** adott tanterv, taneszköz együttes hatékonyságát a kitűzött célok elérése szempontjából vizsgálja
- **Mérés**

Kutatás folyamata

1. A kutatási probléma meghatározása
2. A releváns szakirodalom feltárása, a kutatás előzményeinek meghatározása
3. A hipotézis(ek) megfogalmazása
4. A kutatási módszerek, eszközök kiválasztása
5. Populációmeghatározás és mintakiválasztás
6. A kutatás megtervezése
7. A kutatás végrehajtása (adatgenerálás)
8. Az adatok elemzése (interpretáció)
9. A következtetések megfogalmazása
10. A kutatás rögzítése (dolgozat, tanulmány, prezentáció),
11. A kutatás publikálása

Kutatás beszámolók típusai

- **Kutatás előtt:** kutatási terv. Célja: „iránytű”, a bíráló, a mentor tájékoztatása, Összetevői: kutatási probléma, szakirodalmi áttekintés, hipotézis, módszer, minta, eszköz, várható eredmények, ütemezés, költségek
- **Kutatás közben:** kutatási beszámoló. Célja: a részeredmények közzétevése, Formái: szóbeli beszámoló, önálló tanulmány, konferencia-előadás
- **Kutatás végén:** zárótanulmány. Célja: a kutatás komplex bemutatása. Funkciói: diploma vagy tudományos fokozat megszerzése, a szakma és/vagy a szélesebb közönség tájékoztatása, elszámolás a kutatás támogatóinak

A releváns szakirodalom feltárása

A szakirodalom: a témánkkal összefüggő kérdéseket taglaló (elméleti aspektus), a témánkkal összefüggő kutatásokat közlő (vizsgálati aspektus), összefoglalva a témánkkal – és a módszerünkkel – összefüggő tudományos diskurzus részét képező papír alapú vagy internetes forrás.

A szakirodalmi szöveg kritériumai: 1. műfaji kritérium (szakkönyv, tanulmány, kutatási beszámoló, konferenciaanyag, doktori értekezés, szakdolgozat, tudományos esszé), 2. szerzői kritérium (a szerző tudományos szakember).

A szakirodalom feltárásának céljai: a probléma pontos körülhatárolására, a történeti előzmények megismerése, a jelenkori diskurzus megismerése, a szükségtelen ismétlések kiküszöbölése, a megfelelő hipotézisállítást előkészítése, a hatékony vizsgálati módszerek, eszközök megismerése (mintaadás a módszer alkalmazására), segítségnyújtás a kutatási eredményeink elemzéséhez (mintaadás az adatok értelmezéséhez).

A források típusai: előzetes források (katalógusok, folyóiratok, bibliográfiák), elsődleges források (kutatási beszámolók, disszertációk, tanulmányok), másodlagos források (lexikonok, enciklopédiák, szakkönyvek)

A szakirodalom feltárásának lépései

1. anyaggyűjtés (könyvtárak, internet)
2. az anyag elolvasása és elrendezése (jegyzetelés vagy cédulázás technikával)
3. szintetizálás a témáknak megfelelően
4. a szakirodalom ismertetése a témáknak megfelelően (kritikus elemzés)

Hivatkozás típusok: szövegek, lábjegyzet, fejezet végi

Bibliográfia/Irodalomjegyzék fajtái: általános, szak, téma

Javasolt software: Zotero

Kutatási probléma

Kutatási probléma: a kérdés, amelyre a választ keressük a kutatással

- spontán merül fel; gyakorlatban nehézség --> tudományos ismeretek
- hivatásos kutatók választanak témát

Forrása: pedagógiai gyakorlat, elmélet, szakirodalom

Kutatási probléma értékelése:

- a problémára adott válasz gazdagítja-e a ped. ismeretanyagot?
- az új ismereteknek van-e gyakorlati haszna?
- a probléma megválaszolásával a kutatás módszertan fejlődik-e?
- a kutatás vet-e fel újabb problémát?
- időszerű-e a téma?
- kutatható-e a probléma; gazdasági szempontok, szemlélethiány...
- a kutató kellően motivált-e?

A kutatási probléma megfogalmazása:

- jó megfogalmazás = jó hipotézis
- a megfogalmazás tartalmazza a vizsgálandó populáció meghatározását
- folyamat: kut. terület kiválasztása --> probléma fókuszálása a szakirodalom alapján

Változó, Hipotézis

Változó: a ped. folyamat különböző összetevőinek jellemzői

Sajátosság szerint:

- kategórikus (minőségi), Mért (mennyiségi)
- személyek, vagy környezet (szituatív) tulajdonságaira vonatkozó
- független, függő
- előzmény, folyamat, eredmény

Hipotézis: válasz a kutatási kérdésre. Olyan állítás, amely a problémában szereplő változók kapcsolatáról szól.

- induktív, deduktív
- a kutatás megkezdése előtt kell megfogalmazni
- vezérfonal és előismeret

A jó hipotézis:

- magyarázóerővel bír
- a változók kapcsolatát jelöli ítélet formájában
- egyértelműen igazolható/elvethető
- megvalósítható módszert igényeljen
- világos, egyértelmű, operatív terminusokban legyen megfogalmazva
- kiinduló problémára adjon választ
- kerüljük az összetett mondatokat
- meglévő ismeretekre támaszkodik

Null-, és alternatív hipotézis

Null-hipotézis: azt feltételezzük, hogy a változók között **NINCS** összefüggés

Alternatív hipotézis:

- *irány nélküli:* a változók között csak a kapcsolatot feltételezi, annak irányát nem
- *irányt is jelző:* a változók közötti kapcsolat irányát is tartalmazza az állítás

Mintavétel (Kvantitatív paradigma)

Mintavétel: a kutatási probléma-hipotézis alapján meghatározzuk, hogy kitől veszünk adatokat

Populáció/alapsokaság: közös, megfigyelhető jellemzőkkel rendelkező személyek köre, akikre kiterjeszhető a kutatás eredménye

Minta: a populáció valamely alcsoportja, akiktől adatot gyűjtünk. *Jellemzői:* elég nagyoknak kell lennie, főbb tulajdonságaiban tükrözi a populációt

Reprezentatív minta jellemzői:

- pontosan körülhatárolt populáció
- a populáció jellemzése azokkal a fő tulajdonságokkal, amelyek hatással lehetnek a kutatás eredményeire
- reprezentatív egységek kiválasztása, amelyeket a mintában szeretnénk látni
- megfelelően nagy minta, amely alkalmas a populáció reprezentálására:
- eredmények fontossága; helyi <-> országos
- tényezők erőssége, hatása szerint --> nagyobb minta = erősebb hatás
- homogén pop.-kisebb minta, heterogén pop.-nagyobb minta
- általános gazdasági szempont: a legkisebb még alkalmas minta

Kvantitatív paradigma

Mintavételi eljárások

I. Valószínűségi mintavételek

1. Véletlen: A pop. minden tagjának ugyan akkora esélye van bekerülni a mintába

- Egyszerű véletlen; teljes listából véletlenszerű kiválasztás
- csoportosított véletlen; a pop.-ból véletlenszerűen kiválasztunk egy csoportot és abból véletlenszerűen az egyéneket
- Mechanikus véletlen; a teljes listából valamilyen algoritmussal választott egyének

2. Rétegzett mintavétel; a jellemzők ismeretében létrehozunk rétegeket és azokból választunk egyéneket. Az elemszám lehet: egyező nagyságú, vagy számarányos

II. Nem valószínűségi mintavételek

- önkényes/kényelmi; egyszerűen elérhető alanyok. Kényelmes, gyors, olcsó, de nem reprezentatív
- szakértői; a populáció nem érhető el --> szakértőkből áll a minta. Torz eredmények lehetnek
- hólabda módszer; nehezen körülhatárolható pop-nál az alanyok ajánlás útján kerülnek a mintába (feltáráshoz alkalmas)
- kvótás mintavétel; a pop. táblából meghatározzuk a kategóriákat és azok arányát. Nehéz megalkotni a táblázatokat és a kiválasztás a végén önkényes

Megfigyelés

- **Célja:** valamely valósággrész vagy folyamat közvetlen észlelésen alapuló, tudatos, tervszerű, objektív megfigyelése. Nem azonos a mindennapi gyakorlat során végzett megfigyeléssel.
- **Alkalmazása:** pedagógiai esetek és folyamatok leírása, hatások vizsgálata.
- **Előny:** torzításmentes valós észlelése a folyamatoknak
- **Hátrány:** zavarja a ped. folyamatot a megfigyelő, szubjektív, a folyamatoknak csak a látható részét észleli a kutató
- **Fajtai:** Napló/feljegyzés (kötetlen), teljes-, szelektív jegyzőkönyv, becslési skála, jelrendszer, kategóriarendszerek (inkluzivitás, exkluzivitás)
- **Megfigyelő pozíció:** passzív, résztvevő
- **Feltételek:** Felkészült személy, megfelelő eszközrendszer

Esettanulmány

- **Célja:** valamilyen szempontból különleges személy, esemény, folyamat, intézmény komplex, átfogó, minden aspektusra kiterjedő, elemző ismertetése összefüggések feltárása céljából.
- **Alkalmazása:** 1. átlagos, a populációt reprezentáló eset 2. egyedi (extrém, szélsőséges) eset
- **Folyamata:** 1. a témakör meghatározása 2. anyagok összegyűjtése (dokumentumok, személyes források, statisztikai adatok, interjúk, anamnézis, környezet megfigyelés, terepmunka) 3. az adatok elrendezése és bemutatása 4. elemzés.
- **Kritériumai:** 1. minden aspektus bemutatása 2. összefüggések meghatározása

Interjú/Kikérdezés

- **Célja:** kérdések alapján információk gyűjtése, majd következtetések levonása egyének vagy csoportok véleményének feltárása végett.
- **Alkalmazása:** attitűdök, életmódok, nézetek, tapasztalatok stb. felderítése, szabályszerűségek, tendenciák, összefüggések meghatározása céljából.
- **Típusai:** 1. a kikérdezettek száma szerint egyéni vagy csoportos, 2. a kikérdezés módja szerint szóbeli (interjú) vagy írásbeli (kérdőív), 3. A kérdések jellege szerint strukturált vagy strukturálatlan.

- **Kérdések típusai:** 1. funkciójuk szerint fő és kiegészítő kérdések (demográfiai, bemelegítő, kontroll, levezető kérdések), 2. a válaszadó mozgásterét szerint nyílt (ténykérdés, kifejtő kérdés) és zárt kérdések (feleletválasztás, rangsorolás, intenzitáskérdés).
- **Kikérdezés típusai:** *Formai szempontból:* 1. strukturált interjú, 2. félig strukturált interjú, 3. strukturálatlan interjú *Tartalmi szempontból:* 1. mélyinterjú, 2. narratív interjú, 3. Etnográfiai, 4. *Tematikus Interakció szerint:* 1. Egyéni, 2. fókuszcsoportos.
- **Előny:** a válaszadó saját megfogalmazása --> változó jelentéstartalom
- **Hátrány:** időigényes, nehéz adatfeldolgozás, nehezen általánosítható

Kérdőív, attitűdmérés

Alkalmazás

- Feltáró, - leíró jellegű kutatásoknál.
- Válaszadók: egyes emberek
- nagyobb populáció orientációjának, attitűdjének mérésére
- sok, előre meghatározott változót vizsgál

Kérdés típusok

- *funkció szerint:* Fő, kiegészítő, ellenőrző, levezető
- *forma szerint:* kijelentések-állítások, nyitott-zárt, értékelő, ismeretet-tudást mérő, feltételes, sorba rendezéses

Kérdések megfogalmazásának kritériumai

- világos, egyértelmű
- kerüljük az összetett kérdéseket (inkább rövid)
- kerüljük a tagadást
- olyan kérdés, amelyre hajlandóak válaszolni
- a megkérdezett kompetens legyen a témában

Kérdőív felvételének módja

- önkitöltős
- kérdezőbiztossal
- telefonon
- **Előnyök:** gyors, számszerűsíthető adatok, nagy minta
- **Hátrányok:** merev válaszadás, könnyen felületes lehet
- **Attitűd:** értékelő viszonyulás, kognitív, érzelmi és viselkedési komponensből áll
- **Attitűdskálák:** a válaszadó a véleménye függvényében kijelentéseket minősít
- **Skála típusok:** Bogardus-féle szociális távolság skála, Thurstone differenciális attitűdskála, Likert-skála, Osgood-skála

Pedagógiai teszt

A pedagógiai teszt célja: ismeret jellegű tudás és képesség jellegű tudás objektív mérése.

Teszt típusai: Standardizált, Tanári készítésű, képesség, teljesítmény, normaorientált, kritérium orientált

Matematikai alapok: klasszikus tesztelmélet, valószínűségi tesztelmélet

Jóságmutatók: objektivitás, reliabilitás, validitás

feladattípusai:

- feleletválasztós : alternatív választás (igaz – hamis), többszörös választás: egy jó válasz, több jó válasz, legjobb válasz, rossz válasz, hozzárendelő választás: egy az egyhez, egy a többhöz
- feladatalkotó: kiegészítés, rövid válasz (egysége a szó), hosszú válasz (egysége a mondat), esszé

Item: a feladatok legkisebb, önállóan értékelhető egysége (nehézségi index, diszkriminációs érték, item-teszt korreláció)

Javítókulcs: a teszt objektív értékelését biztosító pontos megoldási útmutató

Pedagógiai kísérlet

A tudományos megismerés olyan módszere, ahol egy jelenséget, feltételt, vagy okot tervszerűen és módszeresen létrehozunk tudományos megfigyelés céljából. Követelmény, hogy a személyiségfejlesztő folyamatot nem akadályozhatja, sőt beépülve segítse azt.

Változók

Független (variáns tényező)

- Kísérletező által felidézett, vagy létrehozott
- külső (ped. szituáció, módszer mérése)
- belső (személyiségkomponens)

Függő (viselkedés beli, tudás beli)

Konstans (stabilizált környezet)

Fajták

- **Független változó szerint:** felidézett, előidézett
- **Szerkezetük szerint:** egycsoportos, két csoportos, több csoportos, összesített két csoportos
- **Helyszín szerint:** laboratóriumi, természetes
- **Komplex** (Iskolakísérlet)

Megbízhatóság: szerkezeti kontroll, keresztező eljárások, kölcsönös kontroll, negatív kontroll, metodikai kontroll, matematikai kontroll, közbülső mérések

Trianguláció elve

Szociometria

- **Célja:** az egyén társas kapcsolatrendszerének, ezen keresztül a közösség vagy csoport egyes sajátosságainak alakulását vizsgáló eljárás.
- **Szociogram:** a személyes kapcsolatok hálózatának grafikus ábrázolása (egyéni és csoport-szociogram).
- **Szociometriai mátrix:** az összesített adatokat tartalmazó táblázat (kölcsönösség és gyakoriság).
- **Alkalmazása:** a nevelés hatékonyságának és a társas kapcsolatok összefüggésének vizsgálata.

Dokumentum,- tartalomelemzés

Dokumentum: maximum egy emberöltőn belül keletkezett olyan anyag, amely nem ped. kutatás céljából jött létre

kapcsolata a pedagógiával

- eredetileg nincs kapcsolat, csak a kutató teszi azzá
- eredetileg is kapcsolódik (tantervek, oktatáspolitikai anyagok)

címzettjei szerint

- hivatalos (eredeti, összegző)
- személyes
- személyességet lehetővé tevő nem hivatalos
- nem-címzett

megjelenés módja szerint

- írásbeli
- szóbeli
- tárgyasult

Előnyök: nem zavarja a ped. folyamatot, sokféle, színes, inspiráló, olyan összefüggésekre mutathat rá, amely más módon nem derülne ki

Hátrányok: mozaikszerűség, statikusság

Dokumentum,- tartalomelemzés

Dokumentum elemzés	Jellemző	Tartalom elemzés
Napjaink anyagai A kutató nagyobb szabadsága Explicit tartalom elemzése --> következtetés	Tartalmi irányultság Eljárás kivitelezése Vizsgálat célja	Múltbeli anyagok, ped. kutatásra készült anyagok Meghatározott lépések sorrendje A vizsgált egység rejtett összefüggéseinek feltárása

A kutatási eredmények értelmezése

A kutatás kritériuma a gondolkodás, az adatok értelmezése. A tudományos eredmény nem a kapott adatok közlését jelenti,

hanem az adatok összegzése és elemzése révén **következtetések** megfogalmazását.

- **A kutatás horizontja** az általános következtetések levonása, a valószínűsíthető „igazság” megállapítása, a szignifikáns (=jelentős, meghatározó) összefüggések levonása, a minta vizsgálata alapján kapott eredményt a populációra vonatkoztatása.
- **Kvantitatív kutatás esetében** ez statisztikai számítások révén történik. **Leíró statisztika:** a vizsgált személyek, dolgok adatainak elemzésénél csak a vizsgált szituációra kívánunk következtetni. **Matematikai (következtető) statisztika:** a statisztikának az az ága, amelynek segítségével megállapítható, hogy a reprezentatív mintából milyen feltételek között és milyen valószínűséggel vonhatunk le következtetéseket az alapsokaságra.

- **Kvalitatív kutatás esetében** ez szövegelemzési (szöveg: kommunikációs produktumok együttese) módszerek révén történik.

Hermeneutika: az értelmezés, az értelmezés tudománya. hermeneutikai kör, előfeltételezés.

- **Mindkét paradigma esetében értelmezzük az eredményeket.**

Az értelmezés (interpretáció) összetevői:

1. az adatok elemzése (különböző szempontok szerinti áttekintés, kapcsolatok keresése a kapott eredmények között, ok-okozati összefüggések feltárása)
2. következtetések megfogalmazása (a kutatási problémára adott válaszok, magyarázati bázisok felállítása)
3. az adatok általánosíthatósága (az érvényességi fok értékelése)
4. a hipotézissel való összevetés (igazolás, elvetés, előre nem feltételezett összefüggések meghatározása)
5. a kutatás további lehetőségeinek meghatározása
6. az eredmények gyakorlati alkalmazásának megadása
7. a kutató „személyes” megállapításainak, benyomásainak rögzítése.

A kutatási eredmények közlése

A tudományos dolgozat stiláris követelményei: témamegjelölő cím, tárgyilagos fogalmazás, lényegre törő témaismertetés, terminológia használata, logikus és áttekinthető szerkezet, tagolt szöveg, jelölések, vizuális szöveginformációk, igényes standard nyelv, összetett, alárendelő mondat szerkezetek, kijelentő modalitás.

- **A tudományos dolgozat formai követelményei:** megfelelő előlapok, tartalomjegyzék, köszönetnyilvánítás, bibliográfia, hivatkozások, függelék, absztrakt (rezümé).
- **A tudományos dolgozat szerkezeti követelményei:** 1. Bevezetés (1. a téma meghatározása és indoklása, 2. a téma elméleti háttere, a szakirodalom elemző bemutatása), 2. Témakifejtés (1. a kutatási probléma és a hipotézis bemutatása, 2. a minta és a módszer bemutatása, a kutatás leírása, 3. az eredmények bemutatása, 4. az eredmények értelmezése), 3. Befejezés (1. a következtetések megfogalmazása (összegzés), 2. a kutatás további lehetőségeinek meghatározása)
- **A tudományos előadás követelményei:** szabad előadás, a közönséggel való kapcsolatteremtés, megfelelő retorika, időtartás, szerény határozottság, megfelelő megjelenés és viselkedés, szemléltetés, a kérdésekre való egyértelmű válaszadás és vitakészség.

A tudományos prezentáció felépítése

- 1. dia: címlap: a dolgozat címe, a szerző neve, a konzulens neve, az intézmény neve, a rendezvény megnevezése, évszám
- 2. dia: tartalomjegyzék
- 3-9. dia: a kutatás bemutatása: 1. a kutatási probléma bemutatása és indoklása, 2. szakirodalmi áttekintés, 3. hipotézisek vagy célok, 4. kutatásleírás (módszer, eszköz, minta, folyamat, etika), 5. eredmények bemutatása (szemléltető eszközök), 6. következtetések és a további lehetőségek, 7. válasz az opponensi kérdésekre
- 10. dia: köszönöm a figyelmet

Kutatói életpálya, etika

- **A kutatói életpálya állomásai**
- A tudományos tehetség jelei gyermekkorban
- A tudományos tehetséggondozás a közoktatásban
- A bolognai modell (alapképzés, mesterképzés, doktori képzés) szerepe a tudományos tehetséggondozásban
- Kutatói feladatok a képzés során, a záródolgozat szerepe a felsőoktatásban
- A Tudományos Diákkör szerepe a kutatóvá válásban (egyéni és közösségi modell az intézményben, mentorálás, intézményi és országos versenyek, publikációk, konferenciárésztvételek, ösztöndíjak)
- A szakkollégiumi rendszer szerepe a kutatói életpályán
- A doktori fokozat megszerzése: a doktori felvételi, a doktori képzés, a doktori konzulens, a doktori disszertáció, a doktori védés, a doktorrá avatás, a habilitáció
- Karrierfolyamat a felsőoktatásban (tanársegéd, adjunktus, docens, tanár, a tudományos munkatársi rendszer) és a kutatóintézetekben
- A karrierépítés gyakorlati feltételei
- **Etikai szabályok a tudóstársadalom irányában:** 1 Minden kutatás önálló munka, 2. Mások szellemi termékei nem publikálhatók , 3 Mások kijelentései, eredményei csak hivatkozással említhetők (plágium), 4. Adatok nem hamisíthatók , 5. Az adatok önkényesen nem értelmezhetők , 6. A hipotézis utólag nem módosítható , 7. A kutatási terv visszamenőleg nem módosítható , 8. A gyakorlat fejlesztésére szolgáló következtetést nem szabad elhallgatni
- **Etikai szabályok a résztvevők irányában:** 1 Megfelelő tájékoztatás és az alanyok egyetértése, 2. A résztvevő jogainak, biztonságának óvása (anonimitás), 3. A kockázat minimumra csökkentése, 4 A résztvevő idejével való takarékoskodás, 5. Etikett betartása
- **Etikai szabályok az együttműködés irányában:** 1. Közös felelősségvállalás és a munka arányos megosztása, 2 .Az együttműködés feltételeinek betartása a folyamat során, 3. Az eredmények nem sajtóíthatók ki, 4. A konzulens szerepkör szakmai etikája, 5. Az opponens szerepkör szakmai etikája